

כניסת השבת: 17:52

"אל שדי יתן לכם רחמים"

פרשת השבוע: יום הכיפורים

יציאת השבת: 18:58

ערש"ק ט' תשרי תשע"ה (3.10.2014)

הפטרות: "ואמר סלו" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בני ציון

"אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכיפורים... ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב"

על עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים שנינו במשנה (יומא נג'): כשהיה נכנס הכהן לקדש הקדשים, "נטל את הדם (=של פרה ושעיר החטאת) ממין שהיה ממרס בו, נכנס למקום שנכנס (=לבית קדשי הקודשים, רש"י), ועמד במקום שעמד (=בין הבדים), והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה... וכך היה מונה: אחת, אחת ואחת, אחת ואחת, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע".

וכבר תמחו על-כך חז"ל בגמרא (יומא נה'): מדוע היה מונה "אחת" עם כל אחת משבע ההזאות למטה? ותראה שם הגמרא: "רבי אלעזר אומר: שלא יטעה בהזאות", ופרש רש"י: "שיהא לו שהות בינתיים לתת לבו למנין, שלא יטעה".

וצריכים אנו להבין ענין זה, מדוע הקפידה התורה על מנין מיוחד זה, שספר הכהן הגדול: "אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש...". וכן, צריך להבין את עצם האמירה "אחת למעלה ושבע למטה".

פתח דברינו יאיר על-ידי מאורו של עולם, המהר"ל מפראג, ב"דרשות המהר"ל" (דרוש שבת תשובה), המבאר, שהמספר שבע מורה על הנהגת הטבע, שנבראה בשבעת ימי בראשית. ואילו המספר שמונה, שהוא למעלה מהמספר שבע, מורה על הנהגה של למעלה מדרג הטבע.

לפי זה, אומר המהר"ל מפראג בדברי קודשו, היות וביום הכיפורים אנו פורשים מכל עניני הטבע על-ידי הצום ושאר העינויים, אזי כאשר נכנס הכהן הגדול לקדש הקודשים, שהוא למעלה מן הטבע, היה מזה "אחת למעלה ושבע למטה" (=7+1) - להורות על המספר שמונה, שהוא בבחינת למעלה מדרג הטבע. וכפי דבריו הקדושים: "בזאת יבא אהרן אל הקדש, ומדרש (ויק"ר כא, ה) (מסביר): בזכות המילה, שנאמר בה 'ואת בריתי, ובזכות התורה, שנאמר בה (דברים ד, מד) 'וזאת התורה'. ורצונו לומר, מפני שיש בישראל מעלה זו, שאינם תחת הטבע, שהיא גשמית... (שכן), מדרגתם (היא) (מ) על הטבע הגשמית, ולכן נתן להם השם יתעלה את המילה ביום השמיני, כי שבעה ימים הם ימי הטבע שהיא גשמית, שהם נגד שבעת ימי בראשית שבבא הקב"ה את הטבע הגשמית. וביום השמיני, שהוא (מ) על מספר שבע, צוה (על) המילה... ולכן ראוי לפהן להיות נכנס לפני ולפנים (=לקדש הקודשים), שמקום זה מקודש ונבדל מן הגשמי (=למעלה מן הטבע), שנקרא קדש קודשים... ולכן כל ההזאות שהיו ביום הכיפורים לפני ולפנים היו שמונה - 'אחת למעלה ושבע למטה'... (=7+1=8) כדי לרמוז על למעלה מן הטבע".

(ביאור שני). ועתה, הבה נתבונן בדברי המאור הגדול, הפוסק האדיר, הלא הוא הרמ"א, רבי משה איסרליש זיע"א, בספרו "תורת העולה", הכותב ש"אחת למעלה" רומז ליצר הטוב, שמסיע לאדם להתעלות כלפי מעלה - אל ה' יתברך. ואילו "שבע למטה" רומז על היצר הרע, שיש לו שבעה שמות, המושכים את האדם כלפי מטה - לדבר עבירה. (פידוע, אמרו חז"ל במסכת סכה נב'): "שבעה שמות יש לו ליצר הרע: רע, ערל, טמא, שונא, מכשול, אבן, צפוני".

ולכן, הכהן הגדול, שהיה נכנס ביום הכיפורים לקדש הקודשים, היה אומר "אחת למעלה ושבע למטה", ובכך התכוון להעלות את שבעת הכוחות של היצר הרע למעלה, כדי שיצטרפו ליצר הטוב בעבודת ה' יתברך. וכפי דבריו הקדושים (חלק ב, כו): "כבר נודע הזאות יום הכיפורים, שהיא 'אחת למעלה ושבע למטה'... והטעם, שהיו רומזים על ענין יצר הרע, המחטיא את האדם, והוא נקרא בשבעה שמות, ולכן היה זורק שבע הזאות למטה, ואחת למעלה, שהוא נגד יצר טוב, והיה מונה עם כל הזאות שלמטה (את ההזאה) שלמעלה... להורות כי מן הראוי לשתף (את) יצר הרע עם יצר טוב, ואז שניהם כאחד טובים. והיה זורק, כמו שנאמר (חזקאל לו, כה): 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם'".

והוסיף הרמ"א בספרו במקום אחר (חלק ג, נט): "ולזה היה זורק בידים אלו על הפרוכת **שבע** למטה ואחת למעלה... כפי **היצר הרע** יש לו שבעה שמות, כמדרשם ז"ל (סופה נב)... והם מדרגות היצר הרע, זה למעלה מזה, הנקשרים בחומר... והם המביאים את האדם למטה. אמנם הנשמה **יחידה** היא, והוא השכל והיצר הטוב, היא **אחת** למעלה..."

נמצאנו למדים מדבריו הקדושים של הרמ"א, **שליצר הרע** יש שבעה שמות/כוחות רע. והוא משתמש בהם כדי למשוך את האדם למטה, לעבור על רצון ה' יתברך. ולכן צריך האדם לשנס מותניו (על-ידי **היצר הטוב** שיש בו), כדי להתגבר על שבעה כוחות אלו. ועל-כך נאמר (משלי כד, טז): "כי שבע יפול צדיק וקם". דהינו, הצדיק האמיתי קם ומתעלה על-ידי שמפיל הוא את שבע כוחות **היצר הרע**.

וראוי להזכיר מה שבאר הגה"ק רבי שמחה בונם סופר, בספרו "שבט סופר" (נצבים), שכונת הרמ"א היא, שכאשר נכנס הפה הגדול לקודש הקודשים ביום הכיפורים, והיה זורק את הדם "אחת למעלה ו**שבע** למטה", התכונן ללמד זכות על ישראל לפני הקב"ה. וזאת, על דרך תפילתו של רבי אלכסנדר, שהתפלל (ברכות יז, א): "רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך, שרצוננו לעשות רצונך, (ואולם) מי מעכב בעדנו? (ה) **שאר** שבעסה". דהינו, ה"**שאר**", הוא **היצר הרע** (שיש לו שבעה כוחות של רע), הוא שמעכב ומונע בעדנו לעשות את רצונך. ומאי הזכות שלמד הפה הגדול?

ויש לומר, שכך אמר לפניו יתברך: ריבוננו של עולם, "**אחת למעלה**", דהינו להתחבר עם הקב"ה למעלה, יש רק דרך **אחת**. וזאת, על-ידי שמעוררים את יצר הטוב שבנו. אך לעומת זאת, יש "**שבע למטה**" – יש שבע דרכים ליפול למטה לשאול התחתית על-ידי **יצר הרע**, שיש לו שבעה כוחות רשע. ועל חוסר איזון זה בקש הפה הגדול ואמר: ריבוננו של עולם, ראוי שתמחול לבניך על כל **עונותיהם**. וסיים הגה"ק רבי שמחה בונם סופר, ואמר: "והוא רמוז נפלא ודבר גדול גלה לנו הרמ"א בזה". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה"

שנה אחת, כאשר הגיע הרה"ק רבי צבי הירש מזידטשוב זיע"א לקטע הנאמר בליל יום הכיפורים, "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה", עמד ושאל בקול רם: "וכי אפשר שכל העם שוגגין, ואין ביניהם אפילו אחד מזיד?"

ומיד הרים את ידיו כלפי שמיא, ואמר: "ריבוננו של עולם, אני מעיד עליהם שאין בישראל שום אדם שיאמר קודם העבירה "לשם ייחוד... הריני מוכן ומזומן לעשות עבירה", כפי שאנו אומרים קודם עשית המצוה. "אם כן" – אמר הרה"ק רבי צבי הירש – "יתכן לומר עליהם שבאמת כלם שוגגים!"

וכך המליץ טוב גם הרה"ק בעל ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א על ישראל, כאשר היה קורא את המשנה (יומא פ"ה): "האומר אחטא ואשוב – אין מספיקין בידו לעשות תשובה. אחטא ויום הכיפורים מכפר – אין יום הכיפורים מכפר", וכך אמר: תראה, רבוננו של עולם! הפושעים היהודים, גם הגרוע שבהם, שאפילו תשובה אין לו עוד, הוא זה שאומר "אחטא ואשוב", או "אחטא ויום הכיפורים מכפר", הנה, אפילו בשעה שהוא חוטא, עדין הוא מהרהר בענין התשובה וזוכר את היום הקדוש – יום הכיפורים! "ויאמר ה' סלחתי כדברך!"

בליל יום הכיפורים, לאחר אמירת "כל נדרי", עמד הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, והשתיק את הקהל, וכה הכריז: רבותי, חז"ל אומרים: "כל האומר דבר בשם אומרו – מביא גאולה לעולם". ובכן, אומר אני לכם, יהודים יקרים, דבר בשם אומרו: "ויאמר ה' סלחתי כדברך!"

וכן מסופר על רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, שביום הכיפורים שחל בשבת הוא היה מאד רגוע, והסביר, שהסיבה לכך היא משום שאסור לכתוב בשבת, שהרי זה חילול שבת. ורק לשם הצלת חיים (= "פיקוח נפש") מותר לכתוב. והנה כידוע, הקב"ה מקים את כל התורה פלה על-כן, הקב"ה יכול לכתוב אותנו רק לחיים טובים, שזה פיקוח נפש. אבל למיתה בודאי שלא יכתוב, שהרי אסור הדבר. "הי רצון, שנוזפה בעזרת ה' לגמר חתימה טובה, ויתמלאו משאלות לבנו לטובה לעבודתו יתברך, ונוזפה לראות בשנה זו פני משיח צדקנו, שיבוא ויגאלנו. אמן."

שבת שלום וגמר חתימה טובה לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 17:52

"אל שדי יתן לכם רחמים"

פרשת השבוע: יום הכיפורים

יציאת השבת: 18:58

ערש"ק ט' תשרי תשע"ה (3.10.2014)

הפטרה: "ואמר סלו" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בני ציון

"קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה"

מבואר בספרים הקדושים, שבחדש אלול אומר הקב"ה לכנסת ישראל (שיר השירים ה, ב): "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה". ודרשו חז"ל במדרש רבה (שם): "אמר הקב"ה לישראל: בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים, שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו...".

אומר על-כך הרה"ק פינחס פרידמן: הרי, על-ידי **החטאים והעונות** אנו גורמים **פגם** בנפשנו, ובודאי שצריך לתקן פגם זה, לפני יום הדין ויום הכיפורים. ולכן מבקש הקב"ה מישראל: "פתחו לי פתח... כחודה של מחט". שהרי, תפקיד המחט (עם חוט התפירה) הוא **לחבר** את הבגד שנקרע. ומאחר **ובעונותינו** הרבים גרמנו "קרע"/**פגם** גדול בנפשנו, הנה הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, נותן בידינו "מחט של תפירה", כדי שנוכל לתקן את אשר פגמנו. ויש עוד לומר, שהרי כבר למדנו בגמרא (קידושין ל): "**יצרו** של האדם מתגבר עליו בכל יום, ומבקש להמיתו... ואלמלא הקב"ה עוזרו (=לאדם) – אין הוא יכול לו" (=ליצר הרע). לכן הקב"ה מבקש מאתנו: "בני, פתחו לי פתח אחד של **תשובה** כחודה של מחט". כלומר, תקחו נא בידיכם רק את המחט, כדי להראות כי רצונכם לחבר את **הפגם** שנפרם – "ואני פותח לכם פתחים, שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו" – דהינו, אני כבר אעזור לכם להשלים את התיקון.

על-כן, הבה ונתבונן ביתר שאת במשמעות העמוקה, על מה שאומר לנו הקב"ה: "בני, פתחו לי פתח אחד של **תשובה** כחודה של מחט".

הנה, אמרו חז"ל במדרש תנחומא (נשא טז): "אמר רבי שמואל בר נחמן: בשעה שברא הקב"ה את העולם, נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים (=בעולם הזה), כמו שיש לו (=בעליונים). (ולכן) ברא את האדם, וצוה אותו: 'מפל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו' (בראשית ב, יז). **ועבר** (האדם) על ציוויו. אמר ליה (=לו) הקב"ה... דבר אחד צויתי אותך, ולא שמרת אותו. מיד סלק הקב"ה (את) **שכינתו** לרקיע הראשון". נמצאו למדים, שמאז שברא הקב"ה את העולם, "נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים" (=בעולם הזה). אלא, שעל-ידי **חטא** עץ הדעת, סלק הקב"ה את **שכינתו** מהארץ למעלה לשמים.

והנה, אמת שבזמן בית המקדש השרה הקב"ה את **שכינתו** שם, אך צריך לדעת, שהוא יתברך נתאוה מאד להשרות את **שכינתו** בכל אחד ואחד מישראל, ולא בבנין של עצים ואבנים. שהרי, על הכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", פרשו חז"ל: "בתוכו" לא נאמר, אלא **בתוכם**". וזאת, כדי ללמדנו שהקב"ה מתאוה להשרות את **שכינתו** "בתוכם" של **לבבות** עמו ישראל. ורק משם, מתוך הלבבות של בניו, נמשכה השראת **השכינה** לבית המקדש.

והנה, ידוע לנו מהספרים הקדושים על הצער הגדול שיש **לשכינה הקדושה**. שהרי, מאז **חרבן** בית המקדש אין **לשכינה** מנוח, והיא גולה ממקום למקום, כמבואר בגמרא (מגילה כט): "תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר: בא וראה, כמה חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום שגלו, **שכינה** עמהן". ומצינו בתיקוני הזוהר (הקדמה א), שעל-כך רומז הכתוב (בראשית ח, ט): "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה". כלומר, **השכינה הקדושה** אינה מוצאת מנוח לכף רגלה, שהרי היא גולה ממקום למקום, ומגולה לגולה, יחד עם ישראל.

ולכן, כדי לגרום נחת-רוח להקב"ה על צער גלות **השכינה**, העצה היא לעסוק בתורה, כמו שלמדנו בגמרא (ברכות ח), כי "מיום שחרב בית המקדש, אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו, אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (=עסק התורה). ומבואר עוד בגמרא (ברכות לה), שאפילו "אחד שיושב ועוסק בתורה... **שכינה** עמו". הנה, מבואר מפאן, שלימוד התורה הקדושה של כל אחד ואחד מישראל, הוא במקום בית המקדש. שהרי, בעת

הלימוד "שכינה עמו", ועל-ידי כך הוא מחזיר (בעת לימודו) את השכינה מהגלות.

ועל-כך רומז הכתוב: "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי". הקב"ה דופק על פתח לבנו הסגור, ומתחנן אלינו: "בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט". כלומר, הלא השכינה בגלות, ולא מצאה מנוח לכף רגלה, על-כן "פתחו לי פתח בלבבכם, כדי להכניס את השכינה, כדי שתהיה לי דירה בתחתונים".

ומה נוראים הם דברי המדרש בתנא דבי אליהו זוטא (פרק א'): "ואחר-כך (=לעתיד לבוא) יאמר הקב"ה לישראל: בני, עכשיו בואו וקבלו ממני כוס של תנחומין. ואומרים ישראל לפניו: רבנו של עולם, בתחילה כעסת עלינו והוצאתנו מתוך ביתך, והגליתנו לבין העכו"ם (=הגויים), ועכשיו באת לפיס אותנו?

ואמר הקב"ה להם, לישראל: אמשול לכם משל למה הדבר דומה. לאדם שהוא נושא את בת אחותו. פעם אחת כעס עליה, והוציאה מביתו. לאחר ימים הוא בא לפיס אותה. ואמרה לו: מתחילה כעסת עלי והוצאתני מביתך, ועכשיו אתה בא לפיסני? ואמר לה (=לבת אחותו): שמא תאמרי בלבך שמיום שיצאת מביתי, אני נכנסתי לביתי? אלא, אף אני לא נכנסתי לביתי.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, מיום שהחברתי את ביתי של מטה, לא עליתי וישבתי בביתי (=בבית המקדש) של מעלה, אלא הייתי יושב ובטל. ואמר הקב"ה להם (=לישראל): אם אין אתם מאמינים לי, שאני לא נכנסתי לביתי, תנו את ידיכם על ראשי, ותראו שהוא מלא טל, שנאמר 'שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה'. וצריכים אנו להבין את דברי המדרש. שכן, הלא הקב"ה אין לו גוף ואין לו דמות הגוף, ואין לו שום דמיון כלל.

אם כן, איך שיך לומר על הקב"ה, שראשו נמלא טל קוצותי רסיסי לילה?"

אלא, הפונה בכך היא, שהקב"ה אומר לנו: בני, פתחו את לבבכם, כדי שתהיה לי דירה בתחתונים. שהרי, מאז שנחרב בית המקדש לא ישבתי בביתי (בבית מקדש של מעלה). אלא, אני יושב בחוץ, תחת כיפת השמים. ועל-ידי כך ראשי נמלא טל, וקוצות שערות ראשי רטובות מרסיסי לילה, כמו שכתוב: "תנו את ידיכם על ראשי, ותראו שהוא מלא טל, שנאמר: 'שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה'".

אם כך מתחנן אלינו הקב"ה בכל השנה, הרי על אחת כמה וכמה שבימים אלו, לפני בוא יום הדין הגדול והנורא, מתחנן הקב"ה אלינו, "פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט", וכפיכך אומר: אל תתנו לי לעמוד בחוץ בחשיכה של הגלות, בלי בית, אלא פתחו לי את חדרי לבבכם בתורה ובעבודת ה', כדי שאוכל להיכנס.

אם כך, איך יעז כל אחד מאיתנו, שהוא קרוץ חמר, בשר ודם, שהיום כאן ומחר בקבר, לאטום את אוזנו משמוע את קול הקב"ה הדופק על לבבינו, ומבקש "פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט". ומי יעז להיות כפוי טובה להשאיר בחוץ את הקב"ה, שהוא משפיע עלינו תמיד מטובו, ולא להכניס אותו אל חדרי לבו, כדי למלא את רצונו יתברך, "שיהא לו דירה בתחתונים (=בעולם הזה), כמו שיש (לו) בעליונים?"

ויש להוסיף, שהנה, ידוע שעיקר התשובה הוא בלב, כמו שכתוב (ישעיהו ו, י): "ולבבו יבין ושב ורפא לו". כלומר, איש ישראל צריך לפתוח את לבו, ולהתחרט מעמק לבו על כל מה שחטא ומרד בה, אלקי עולם, ולקבל על עצמו לתקן את דרכיו מכאן ולהבא.

נמצא לפי זה, כי כאשר לב האדם סגור ומסוגר כאבן, מחמת טרדות הזמן, פי אז קשה לו מאד להתעורר בתשובה שלימה כראוי. על-כן, הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, דופק על פתח לבבו הסגור של האדם, "קול דודי דופק", ומבקש ממנו "פתחו לי". שכן, בדיבורו, הקב"ה בורא בריאה לפתוח את לבבו הסגור של האדם, כדי שיתעורר ויתקיים בו הכתוב: "ולבבו יבין ושב ורפא לו" – שעל זה נאמר: "ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך". ובפרט בחדש אלול, כפי שרומז הכתוב: "את לבבך ואת לבב" – ראשי

תיבות אלול.

והנה, מאחר והקב"ה טורח, בכבודו ובעצמו, לדפוק בקולו על פתח לבנו, כדי לעורר אותנו בתשובה שלימה, מי פתי שיוכל להתעלם ולהמשיך במעשיו הרעים כתמול שלשום?

הלא אין פשע גדול מזה, שכן אדם, הקרוץ מחמר, העשוי מעפר ומאפר, מתעלם מבקשתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שמתחנן אליו: "פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט". ועל-כך מתלונן הקב"ה (ישעיהו ב, ב): "מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה?". כלומר, מדוע אתם מתעלמים מקריאתי לפתוח לי פתח בלבבכם, כדי שאמצא לי דירה בתחתונים?

ואם, חלילה, אין בנו תבונה לשמוע בקולו של הקב"ה, הדופק על פתחי לבבנו, איזה פנים יש לנו אחר-כך,

בראש השנה וביום הכיפורים, לבוא ולבקש ממנו: "אבינו מלכנו, קבל ברחמים וברחון את תפלתנו" על-פי האמור, יומתק לנו להבין מה שמצינו במדרש, שלעתיד לבוא מחיה הקב"ה את המתים על-ידי הטל שעל ראשו, וכפי שכתוב שם (ילקוט שמעוני, שיר השירים ה, ב): "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה" - פתחי לי פתח (של) תשובה, ואני אגאלכם. 'שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה' - בשעה שהקב"ה עתיד להחיות את המתים, הוא מנער קוצותיו (של ראשו) והטל יורד, והעפר (של המת) מתגבל" (=לובש צורת הגוף).

וצריך להבין, שהרי כלל גדול הוא בידינו, שהשפע היורד אלינו משמים, הוא רק לאחר התעוררות שלנו מלמטה, על-ידי תורה ומעשים טובים. אם כך, איך יזכו המתים לתחית המתים? שהרי, אין הם יכולים לקיים תורה ומצוות לאחר שנסתם עליהם הגולל (=הקבר). וזאת, על-פי המבואר בגמרא (שבת ל): "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות קודם שימות. שכיון שמת, בטל מן התורה ומן המצוות, ואין להקדוש ברוך הוא שבה בו. והיינו דאמר רבי יוחנן: מאי דכתיב (תהילים פח) 'במתים חפשי' כיון שמת אדם, נעשה חופשי מן התורה ומן המצוות." (ולכן אמר שלמה המלך (קהלת ט, י): "כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך - עשה, כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה").

לכן, כדי לתרץ ענין זה, מגלה לנו המדרש כי, "בשעה שהקב"ה עתיד להחיות את המתים, הוא מנער קוצותיו (של ראשו) והטל יורד, והעפר (של המת) מתגבל" (=לובש צורת הגוף).

ויש לומר, שהרי כתוב בגמרא (ברכות יח): "רשעים בחייהם קרויים מתים". לכן, נמצא, שכאשר הקב"ה מעורר מלמעלה את ישראל לעשות תשובה, הרי זה בבחינת הטל של תחיה, שמחיה בו הקב"ה את "המתים"/הרשעים בעולם הזה, ובמיוחד בימים הנוראים. שהרי, חדש אלול הוא תמיד חסר (=תמיד יהיו בו כט' (=29) ימים), ואם נוסיף את עשרת ימי התשובה, נקבל בדיוק טל (=39) ימים. והרמז הוא, שבמים אלו, שהם בבחינת "טל", משפיע הקב"ה עלינו "טל של תחיה", כדי שנפתח את לבבנו הסגור, כפי שכתוב: "קול דודי דופק". וכך זאת - כדי לעורר אותנו שנתחזר בתשובה שלימה לפנינו יתברך. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך, אשמעה מה ידבר האל, כי ידבר שלום אל עמו...ואל ישונו לכסלה" (תהילים פה, ז-ט)

הצדיק הרה"ק מאפטא, הלא הוא ה"אוהב ישראל", אמר פעם לחסידיו: ידוע שלקב"ה יש ויכוח עם כנסת ישראל על התשובה. הקב"ה אומר: "ישונו אלי ואשובה אליכם (מלאכי ג, ז). כלומר, קדם עשו אתם את הצעד הראשון בתשובה, ואחר-כך אני "ואשובה אליכם". ואילו כנסת ישראל אומרת לקב"ה: "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא). כלומר, אתה ה', עשה את הצעד הראשון לעורר אותנו בתשובה, ורק אחר-כך אנחנו "ונשובה" אליך.

ואני אומר - המשיך הרה"ק מאפטא - שבודאי הצדק עם בני ישראל בטענתם, היות והם טרודים כל הזמן בעניני העולם הזה - האחד טרוד בפרנסתו, השני בחוליו, והאחר בצרה אחרת (כל אחד "והחבילה" שלו) - ואיך יכולים לדרוש מהם שיתעוררו המה ראשונה, וישונו בתשובה?

וגם דוד המלך, עליו השלום, מסכים אתי בדבר זה. שהרי, כתוב בתהילים (פה, ז-ט): "הלא אתה תשוב תחיינו...". קדם הקב"ה צריך לשוב ולעורר אותנו, כי אין עצה אחרת זולת אם "תחיינו" - שתחיינו בגלות המרה (=הקשה) הזאת, ותתן לנו מנוחה להחיות את נפשנו. ושללא נהיה טרודים כל-כך בפרנסה וכדומה, ואז תראה כי (המשך הפסוק בתהילים) "ועמך ישמחו בך" - שהרי אז נוכל לשוב בתשובה. אחרי דברים אלו שהם מעט הצדיק מאפטא, ואחר פנה לכל המסובים ואמר בזו הלשון: אחרי שאני אמרתי את דעתי, וגם דוד המלך, עליו השלום, מסכים עמדי, עתה נשמע מה יאמר ה', יתברך שמו! ומיד הטה את אזנו, כאדם המקשיב לשמוע איזה דבור, ואמר בלשון קודשו "אשמעה מה ידבר האל!?" (המשך הפסוק בתהילים), ושקה מעט, ואחר-כך אמר: אספר לך מה שה' יתברך אומר: דעו לכם שהוא מסכים עם בני ישראל, שהם צדיקים ואין להם כח להתעורר בתשובה אליו ראשונה, "כי ידבר שלום אל עמו".

והוא, הקב"ה, מקבל את טענת כנסת ישראל לקיים "השיבנו ה' אליך ונשובה". כלומר, לעורר אותנו תחילה בתשובה, ורק אחר-כך אנחנו "ונשובה" אליך. אבל, בתנאי אחד, אומר הקב"ה, שיבטיחו לו ויקבלו עליהם להיות טובים ואוהבים אחד את השני מהיום הזה והלאה, "ואל ישונו לכסלה" - שלא יחטאו שוב.

שבת שלום וגמר חתימה טובה לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

🕯️ **כניסת השבת: 17:52**

"אל שדי יתן לכם רחמים"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: יום הכיפורים

יציאת השבת: 18:58

ערש"ק ט' תשרי תשע"ה (3.10.2014)

הפְּטָרָה: "ואמר סלו" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"

על מעשה הבריאה, אומרים חז"ל בגמרא (ראש השנה לב'): **"בעשרה מאמרות נברא העולם... (ושואלים חז"ל):** והלא במאמר אחד יכול להבראות? (ומשיבים): אלא להפיר מן הרשעים, שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות." (**מאמר** הוא כל מקום בבריאת העולם שנזכר בו לשון אמירה, כגון: **"ויאמר** אלהים יהי אור", **"ויאמר** אלהים יהי רקיע", וכו', ויש לומר שעשרת המאמרות הם כביכול עשר אצבעותיו של הקב"ה, שבהן ברא את העולם).

ובענין זה אומר ה"שפת אמת" שאמנם הקב"ה ברא את העולם בעשרה מאמרות, אלא שבכל שנה, בראש השנה, הוא יתברך ממשיך שוב את עשרת המאמרות, כדי לחדש את הבריאה. וצריך לדעת, שהצדיקים על-ידי עסק התורה והמצוות, מקימים את העולם, כמו שכתוב (ירמיהו לג, כה'): "אם לא בריתי(=תורתי) יומם ולילה - חקות שמים וארץ לא שמתי". אולם, **הרשעים**, על-ידי **עונותיהם**, מאבדים(=פוגמים) בעולם, שנברא בעשרה מאמרות. ומוסיף ואומר ה"שפת אמת": "עשרת ימי תשובה הם כנגד עשרת המאמרות... (והיות) ובתחילת השנה מתחדשת הבריאה, לכן עשרת ימי תשובה מסייעין לתשובה".

הנה, מבואר מדבריו הקדושים של ה"שפת אמת", שהקב"ה נתן לנו ברוב רחמיו וחסדיו, את עשרת ימי תשובה, מראש השנה ועד יום הכיפורים, כדי שבעשרה ימים אלו יתקן כל אחד מישראל את עשרת המאמרות על-ידי **תשובה ומעשים טובים**. ובזכות זה יזכה האדם לקחת חלק בהתחדשות הבריאה, כאשר הוא יתברך וישפיע שפע חיות לכל העולם מעשרת המאמרות, וגם אותו האדם יזכה לקבל שפע רב מאותם צינורות שפע של עשרת המאמרות.

ענין זה מבואר ביתר שאת על-ידי בעל התניא ב"שער היחוד והאמונה", הכותב בשם הבעש"ט הקדוש זיע"א: "הנה, כתיב: 'לעולם ה' דברך נצב בשמים'. ופרש הבעש"ט זצ"ל, כי (דברי ה' יתברך, שאמר)...יהי רקיע בתוך המים וגו', (התיבות ו)ה(אותיות ה)אלו הן ניצבות ועומדות לעולם בתוך הרקיע, השמים...להחיותם לעולם, כדכתיב(=כמו שכתוב): 'ודבריו חיים וקיימים לעד'. כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע, חס וחלילה, וחוזרות למקורן, היו כל השמים (חוזרים) (ל)אין ואפס ממש, והיו פלא היו...וכן בכל הברואים שבכל העולמות, העליונים והתחתונים...אילו היו מסתלקות...חס וחלילה האותיות מעשרה (ה)מאמרות שבהן נבראת הארץ...היתה (כל הבריאה) חוזרת לאין ואפס".

לפי דבריו הקדושים של הבעש"ט זיע"א, עולה כי כל היקום כולו, שנברא בעשרה מאמרות עומד וקיים על-ידי אותם עשרה מאמרות "יהי אור", תדשא הארץ", "יקוו המים" וכדומה, והם המחיים ומקימים את כל הבריאה בכל רגע ורגע, ואותן האותיות של עשרה מאמרות אלו ניצבות בתוך הבריאה כלה להחיותה. שכן, צריכים אנו לדעת, שדיבורו של הקב"ה הוא נצחי, וכל זמן שהוא יתברך רוצה בכך הוא מחיה את הבריאה, ואם ה' יתברך היה מפסיק את דיבורו, ומסלק את האותיות המחיות את אותו הנברא, כי אז היה אותו הנברא בטל ומבוטל, והופך לאפס - כמו לפני הבריאה.

והנה, כפי שאמרנו, כשאין ישראל מקימים את התורה ומצותיה, **פוגמים** הם בכל העולמות, ובכל היקום, שנברא בעשרה מאמרות. ולכן, לפי זה, צריכים אנו לתקן את מעשינו, כדי שהוא יתברך ומשיך ויחדש שוב את הבריאה. **והנה**, מאחר ואנו רואים שמכל עשרת ימי התשובה בחר הקב"ה לימים מיוחדים את היום הראשון של עשרת ימי תשובה, שהוא ראש השנה, ואת היום העשירי, שהוא יום הכיפורים, משמע שעיקר העבודה היא בשני ימים אלו - ראש השנה ויום הכיפורים. על-כן, חובה עלינו להבין מהי העבודה המוטלת עלינו בימים אלו בראש השנה ויום הכיפורים, כדי לתקן מאמרים אלו.

כדי להבין ענין זה, הבה נתבונן בעשרת המאמרות, כפי שמבואר במדרש (ב"ר י"ז, א'): "תנינו: בעשרה מאמרות נברא העולם, ואלו הן: (1) **בראשית**, 'ורוח אלהים מרחפת' ויאמר אלהים יהי אור' ויאמר אלהים יהי רקיע' ויאמר אלהים יקוו המים ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא' ויאמר אלהים יהי

מֵאֲרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָעוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא אֶת הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה', (10) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם".

נִמְצָא לְפִי זֶה שְׂרָעוּ הַמַּיִם הַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן שֶׁל עֶשְׂרֵת יָמֵי הַתְּשׁוּבָה מְכוּן כְּנֶגֶד הַמֵּאֲמָר הַרְאִישׁוֹן שֶׁהוּא "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים..." (וַיֵּשׁ לֹמֵר שֶׁבְּמֵאֲמָר "בְּרֵאשִׁית" רָמַז הַקַּב"ה שְׁעֵתִידִים חִז"ל לְהוֹסִיף יוֹם שְׁנֵי לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה. שְׁכֵן "בְּרֵאשִׁית" הֵן אוֹתִיּוֹת ב' רֵאשִׁית, דְּהֵינּוּ ב' רֵאשִׁית שֶׁל הַשָּׁנָה יֵשׁ לָנוּ, יוֹם אִי וַיּוֹם ב' שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה).

וְהֵנָּה, עַל הַכְּתוּב "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים...", פֶּרֶשׁ רַש"י: "בְּרֵאשִׁית - בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת 'רֵאשִׁית'... וּבְשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ 'רֵאשִׁית' תְּבוּאוֹתוֹ - בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְזֵה כִּי בְּמֵאֲמָר הַרְאִישׁוֹן "בְּרֵאשִׁית" קָבַע הַקַּב"ה יְסוּד לְכָל הַבְּרִיאָה: שְׁכָל מָה שֶׁבָּרָא הַקַּב"ה בְּעוֹלָמוֹ - לֹא בָּרָאוּ, אֲלָא לְשֵׁם הַתּוֹרָה וּלְשֵׁם יִשְׂרָאֵל שִׁיקְיָמוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶה מָה שֶׁשְּׁנִינּוּ בְּמִשְׁנֵה (אֲבוֹת ר', י"א): "כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקַּב"ה בְּעוֹלָמוֹ - לֹא בָּרָאוּ אֲלָא לְכְבוֹדוֹ". דְּהֵינּוּ, שִׁישְׁתְּמִשׁוּ יִשְׂרָאֵל עִם כָּל מָה שֶׁנִּבְרָא בְּעוֹלָם לְכְבוֹדוֹ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וְחוֹכְמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה.

וּמִטַּעַם זֶה לֹא נִשְׁלְמָה הַבְּרִיאָה רַק לְאַחַר שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (שְׁבֵת פ"ח): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: מָאי דְכָתִיב (בְּרֵאשִׁית א') 'וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בּוֹקֵר יוֹם הַשְּׁשִׁי'. ה"א יְתִירָה לְמָה לִי? מִלְּמַד שֶׁהַתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאָמַר לָהֶם: אִם יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה - אַתֶּם מִתְקַיְיִמִין. וְאִם לֹא - אֲנִי מִחֲזִיר אַתְּכֶם לְתַהוֹ וְבַהוֹ" (כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בְּאָדָם, שֶׁהוּא מְרַכְז הַבְּרִיאָה).

נִמְצָא לְפִי זֶה, שֶׁאִם הָאָדָם מִשְׁתַּמֵּשׁ עַל כָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְשֵׁם הַתּוֹרָה, הָרִי הוּא מְקַיֵּם בְּכָד אֶת הַמֵּאֲמָר "בְּרֵאשִׁית", בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה וּבְשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרָאוּ 'רֵאשִׁית' תְּבוּאוֹתוֹ. אֲבָל אִם חָלִילָה אֵין הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְשֵׁם הַתּוֹרָה, וְאִם חָלִילָה הַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְדַבֵּר עֲבִירָה בְּנִיגוּד לְרִצּוֹן הַתּוֹרָה, הָרִי הוּא פּוֹגֵם בְּמֵאֲמָר "בְּרֵאשִׁית" - שֶׁהָרִי לֹא הַשְׁתַּמֵּשׁ הוּא לְשֵׁם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וְצָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהַמֵּאֲמָר הַרְאִישׁוֹן, "בְּרֵאשִׁית", כּוֹלֵל בְּתוֹכּוֹ אֶת כָּל עֶשְׂרֵת הַמֵּאֲמָרוֹת. שְׁכֵן, הוּא הָרֵאשׁ וְהַשְּׂרֵשׁ לְכָל הַמֵּאֲמָרוֹת, וְעַל-כֵּן כָּאֲשֶׁר אָנוּ מְקַיְיִמִים אֶת הַמֵּאֲמָר הַרְאִישׁוֹן, מֵאֲמָר "בְּרֵאשִׁית", אָנוּ מִתְקַנְיִים בְּכָד אֶת כָּל שְׂאֵר הַמֵּאֲמָרוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה, שֶׁנִּבְרָאָה רַק בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה וּבְשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן הַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן שֶׁל עֶשְׂרֵת יָמֵי הַתְּשׁוּבָה, יוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הוּא יוֹם קְדוּשׁ מְאֹד. שְׁכֵן, הוּא כְּאִמּוֹר כְּנֶגֶד הַמֵּאֲמָר הַרְאִישׁוֹן, מֵאֲמָר "בְּרֵאשִׁית", הַכּוֹלֵל אֶת כָּל עֶשְׂרֵת הַמֵּאֲמָרוֹת.

וְעַתָּה, הִבֵּה נִתְבוֹנֵן בְּמֵאֲמָר הָעֵשִׂירִי שֶׁל עֶשְׂרֵת הַמֵּאֲמָרוֹת, מֵאֲמָר "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמִנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ", שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַיּוֹם הָעֵשִׂירִי וְהָאַחֲרוֹן שֶׁל עֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה - יוֹם הַכִּיפּוּרִים. שְׁכֵן, בְּיוֹם זֶה (=יוֹם הַכִּיפּוּרִים), שֶׁהוּא גֵמַר הַחֲתִימָה שֶׁל כָּל אָדָם לְחַיִּים טוֹבִים, צְרִיכִים אָנוּ לְתַקֵּן וּלְחַדֵּשׁ בְּקִרְבָּנוּ אֶת עֶשְׂרֵת הַיָּאָדָם ("נַעֲשֵׂה אָדָם") לְשָׁנָה הַבָּאָה. הָא כִּיֻּצַּד?

עֲנִין זֶה יִתְבָּאֵר הֵיטֵב עַל-פִּי מָה שֶׁהִבְאֵנוּ מִדְּבַרֵי הַבַּעַשׁ"ט, שֶׁאָמַר עַל הַפְּסוּק: "לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נֶצַב בְּשָׁמַיִם", שֶׁעֶשְׂרֵת הַמֵּאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם נֶצְבִים וְקַיְיִמִים תְּמִיד, כְּדִי לְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל עַת וּבְכָל זְמַן.

וְלָכֵן, נִמְצָא לְפִי זֶה, שֶׁמָּה שֶׁבָּרָא הַקַּב"ה אֶת הָאָדָם בְּמֵאֲמָר הָעֵשִׂירִי, "נַעֲשֵׂה אָדָם", שֶׁהוּא כְּאִמּוֹר כְּנֶגֶד הַיּוֹם הָעֵשִׂירִי שֶׁל עֶשְׂרֵת יָמֵי הַתְּשׁוּבָה, יוֹם הַכִּיפּוּרִים, קָיִם תְּמִיד לְהַחֲיוֹת אֶת הָאָדָם. לָכֵן, בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים צְרִיכִים אָנוּ לְתַקֵּן מָה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּמֵאֲמָר זֶה, "נַעֲשֵׂה אָדָם", כְּדִי שִׁיחַדֵּשׁ לָנוּ הַקַּב"ה אֶת הַחַיּוֹת הַנִּמְשַׁכֵּת תְּמִיד מִמֵּאֲמָר זֶה.

כְּדִי לְדַעַת אֵיךְ מִתְקַנְיִים אֶת מָה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּמֵאֲמָר זֶה, הִבֵּה נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שֶׁפֶּרֶשׁ רַש"י עַל הַכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א', כ"ו): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמִנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ". מִלְּשׁוֹן הַכְּתוּב שֶׁלְּפָנֵינוּ ("נַעֲשֵׂה" - בְּלִשׁוֹן רַבִּים), לְמַדּוֹ חִז"ל, שֶׁבִּשְׂעָה שֶׁבָּא הַקַּב"ה לְבְרוֹא אֶת הָאָדָם הַרְאִישׁוֹן, נִמְלָךְ (=הַתְּעַצֵּף) בְּמִלְאָכֵי הַשֶּׁרֶת. וְעַל-כֵּן מַעִיר רַש"י בְּפְרוּשׁוֹ: "לְפִי שֶׁהָאָדָם (הוּא) בְּדַמוֹת הַמִּלְאָכִים, וַיִּתְקַנְאוּ בּוֹ, לְפִיכֵן נִמְלָךְ בָּהֶם". וְעוֹד אוֹמֵר כְּאִן רַש"י: "אֶף-עַל-פִּי שֶׁהַמִּלְאָכִים לֹא סִיעוּהוּ (=אֶת הַקַּב"ה) בִּיצִירָתוֹ (=שֶׁל הָאָדָם), וַיֵּשׁ מְקוֹם לְמִינִים לְרִדּוֹתוֹ (=שֵׁשׁ לְמִינִים/לְכּוֹפְרִים מְקוֹם לְטַעוֹן שֵׁשׁ חָלִילָה שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת), לֹא נִמְנַע הַכְּתוּב מִלְּלַמֵּד דָּרְךְ אֶרֶץ (=הַתְּנַהּגוֹת נְאוּתָה לְאָדָם) וּמִיִּדַת עֲנוּה, שִׁיְהֵא הַגְּדוֹל נִמְלָךְ וְנוֹטֵל רְשׁוּת מִן הַקָּטָן".

וְהֵנָּה, חִז"ל הַתְּיַגְעוּ לְיִשׁב, מִדּוּעַ אָמַר הַקַּב"ה "נַעֲשֵׂה אָדָם" בְּלִשׁוֹן רַבִּים? הֲלֹא הוּא יִתְבָּרֵךְ הוּא אֶחָד, יְחִיד וּמְיֻחָד, וְאֵין יְחִידוֹת כְּמוֹהוּ בְּשׁוּם פְּנִים. אִם כֵּן, הִיָּה רְאוּי לֹמֵר "נַעֲשֵׂה אָדָם" (בְּלִשׁוֹן יְחִיד), וְלֹא "נַעֲשֵׂה אָדָם" (בְּלִשׁוֹן רַבִּים), שֶׁהָרִי עַל-פִּי זֶה יֵשׁ לְמִינִים/לְכּוֹפְרִים מְקוֹם לְטַעוֹן שֵׁשׁ חָלִילָה שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת? אוֹלָם, מְצִינוּ עַל-כֵּן בִּיאוֹר נִפְלֵא שֶׁל הַיִּשְׁמַח מִשָּׂה", הָאוֹמֵר (סֵפֶר הָעֵיִקָּרִים", מֵאֲמָר ג'): הֵנָּה, כְּיָדוּעַ, בִּיצִירָת בְּעַלֵי הַחַיִּים בְּמַעֲשֵׂה הַבְּרִיאָה, נִאָּמַר לְאַחַר בְּרִיאָתָם "וַיִּרְא אֱלֹקִים כִּי טוֹב". אוֹלָם בִּיצִירָת הָאָדָם, שֶׁהוּא בַחִיר הַנִּבְרָאִים, לֹא נִאָּמַר בּוֹ "כִּי טוֹב", וּמִדּוּעַ?

ובאר זאת ה"ישמח משה" ואמר כי אצל בעל החיים, ברגע שהם נבראו, כבר נשלמה תכליתם ומציאותם, ולכן נאמר בהם "כי טוב". אולם, האדם אינו בא לידי שלמות על-ידי בריאתו. שכן, האדם הוא בעל בחירה - לבחור בטוב, או חלילה ברע - והוא צריך לעמוד קשה, עד שיגיע למדרגה של אדם. ואם חלילה ירדוף הוא אחר מראה עיניו, ויעסוק רק בהבלי העולם הזה, הרי הוא נמשל ל**בהמה**. לכן לא כתוב בו "כי טוב" - כדי להורות שעדין אין הוא בשלמות, אלא צריך הוא לעבוד קשה, עד שיגיע למדרגת אדם.

לכן, אומר ה"ישמח משה", אמר הקב"ה "נעשה אדם": דהינו, הקב"ה אומר לאדם עצמו: "נעשה אדם", אני ואתה. שכן, על-ידי עבודת ויגיעת האדם **בזיכרון המידות** שבו, הוא יתברך יעזור לו להשלים את עצמו, ולהגיע למדרגת "אדם", כמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל): "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום, ומבקש להמיתו... ואלמלא הקב"ה עוזרו (=עוזר לאדם) - אין (האדם) יכול לו (=ליצר הרע)...". נמצא, אפוא, שהקב"ה ביחד עם האדם עושים את האדם. וכתב על-כך הגה"ק מוה"ר הלל אבד"ק קאלמנע זצ"ל ב"אבקת רוכל", שהנה כתוב בנביא (יחזקאל לד' לא'): "ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם...". וכתוב בזהר (יתרו פ', מתורגם): "ר' שמעון אומר: זכאים הם ישראל, (כיון) שהקב"ה קרא להם בתואר 'אדם', כמו שכתוב: 'ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם'. אתם קרויין 'אדם', ואין העכו"ם (=עובדי כוכבים) קרויין 'אדם'".

כלומר, מדוע אתם קרויים "אדם", ולא שאר העמים? שכן, מותר/יתרון האדם על ה**בהמה** הוא רק בכך שהוא מסוגל לכפות על עצמו לקיים **רמ"ח מצות "עשה"**, ולהישמר שלא לעבור על **שס"ה מצות "לא תעשה"**.

ויש לומר, שענין זה נרמז במלה "אדם", שהיא ראשי תיבות (תהילים קיט', לב'): "**ד**רך **מ**צותיך **א**רוץ". דהינו, שצריך האדם לרוץ ולקיים את כל **רמ"ח מצות** ה' יתברך. וממשיך דוד המלך ואומר: "**א**שמרה **ד**רכי **מ**חטא", שגם הם ראשי תיבות "**אדם**" - לומר לך שצריך האדם להשמר מהחטא, שלא לעבור על **שס"ה מצות "לא תעשה"**.

הנה כי כן זאת העבודה המוטלת עלינו ביום הכיפורים, לבדוק ולפשפש בקרבנו, האם פגמנו במאמר "נעשה אדם"? האם באמת שתפנו פעולה עם הקב"ה, שבקש מאתנו "נעשה אדם", לעשות אדם בקרבנו? (לרוץ אחר **רמ"ח מצות "עשה"**, ולהזהר **משס"ה מצות "לא תעשה"**). או שמא נהגנו חלילה כבהמות, לרדוף אחר הבלי העולם הזה?

מעשה יאיר לנו להבין, מדוע בחר הקב"ה מפל עשרת ימי התשובה, לקדש בקדושה יתירה, את ראש השנה היום הראשון של עשרת ימי תשובה, ואת יום הכיפורים, שהוא היום העשירי של עשרת ימי תשובה. שכן, שני ימים אלו מכונים כנגד המאמר הראשון, "**בראשית** ברא אלוקים", וכנגד המאמר האחרון, "**נעשה אדם**". ושני מאמרים אלה כוללים בתוכם את כל המאמרים, ובהם נרמזת תכלית ומטרת הבריאה: "**בראשית**" - בשביל התורה ובשביל ישראל, שנקראו "ראשית" ומאמר האחרון "נעשה אדם", שהקב"ה מבקש מאתנו לסייע לו לעשות את האדם שבקרבנו. שכן, כאשר אנו מקימים את שני המאמרים הללו הנה, על-ידי כך אנו מתקנים את כל הבריאה כלה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) **"הצור תמים פעלו"**

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זכה לאריכות ימים ולזקנה מופלגת. פעם נשאל על-ידי אחד מחסידיו: "**במה** (=בשל איזו מצוה) זכה רבנו לאריכות ימים כל-כך מופלגת?" ענה לו רבי שמעון מיערוסלב: "**מאז ומתמיד אני מקפיד שלא להרהר אחר מידותיו של הקב"ה! ומעולם לא הקשיתי קושיות, ולא התלוננתי על דרכיו, הישרים והנכונים, של ה' יתברך, שהרי 'הצור תמים פעלו' כי כל דרכיו משפטי! והנה, מהי בעצם הסיבה שישנם אנשים שלא מאריכים ימים? - המשיך הרב והסביר - 'כאשר אנשים אלו מקשים קושיות, ומתלוננים ומתרעמים על מידותיו של ה' יתברך, כביכול: 'למה ככה עשה לי האלוקים? ולמה ככה? וכו'...' על-כך משיבים להם משמים: 'האמנם יש לך תרעומת על ה' יתברך, ואתה רוצה להבין את דרכי ההשגחה העליונה'. אם כך, קרב הנה, עלה והתניצב בפני בית דין של מעלה, וכאן תראה ותוכח שהכל מתנהל בישר ובצדק!!!' "אולם אני" - ממשיך הרב ואומר - "שמעודי לא התלוננתי, ולא פציתי את פי, ואף לא הרהרתי אחר מידותיו של הקב"ה - אין צורך, ולא רואים צורך להזמין לעולם האמת..."**

אני מבקש סליחה, מחילה וכפרה מפל הקהל הקדוש, ומפל אחד ואחד מישראל, אם פגעתי או צערתי, או הכעסתי אותם. בודאי שלא התכוונתי, ושגגה היא מלפני.

שבת שלום וגמר חתימה טובה לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!